

Diksiyon ve Konuşma Eğitimi

Fulya TOPÇUOĞLU ÜNAL

Mehtap ÖZDEN

5. Baskı

 PEGEM
AKADEMI

Doç. Dr. Fulya TOPÇUOĞLU ÜNAL - Dr. Öğr. Üyesi Mehtap ÖZDEN

DİKSİYON VE KONUŞMA EĞİTİMİ

ISBN 978-605-364-272-5
DOI 10.14527/9786053642725

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2019, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik, kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayineimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** ve **Pegemindex.net** tarafından yayınları taranmaktadır; indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

1. Baskı: Nisan 2012, Ankara
5. Baskı: Şubat 2019, Ankara

Yayın-Proje: I. Tual Şekercigil
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Karakalem resimler: İlnur ONUK, Şeyma Keçeyapan, Ebru Arslan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Tarcan Matbaacılık Yayın. San. - Murat Tarcan
İvedik Cad. No: 417 Yenimahalle/Ankara
Kızılbey Vd 8230201756
Tel: 0312 384 34 35
Faks: 0312 384 34 37

Yayıncı Sertifika No: 36306
Matbaa Sertifika No: 25744

İletişim

Karanfil 2 Sokak No: 45 Kızılay / ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50 - 430 67 51
Dağıtım: 0312 434 54 24 - 434 54 08
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Doç. Dr. Fulya TOPÇUOĞLU ÜNAL

Eskişehir'de doğan Doç. Dr. Fulya TOPÇUOĞLU ÜNAL, ilk, orta ve lise öğrenimini Kütahya'da tamamlamıştır. Yükseköğrenimini Dokuz Eylül Üniversitesi Türkçe Eğitimi Bölümü ve aynı anda Anadolu Üniversitesi İletişim Fakültesi Halkla İlişkiler Bölümü'nde 2004 yılında tamamlamıştır. MEB bünyesinde çeşitli okullarda öğretmenlik yaptıktan sonra Dumlupınar Üniversitesinde Araştırma Görevlisi olarak göreve başlamıştır.

2006 yılında Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde yüksek lisansını tamamlamış, 2007 yılında Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne araştırma görevlisi olarak görevlendirilmiştir. Nisan 2010 yılında Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Bölümü'nde doktoraasını tamamlamış ve 2010 Mayıs ayında Dumlupınar Üniversitesindeki görevine geri dönmüştür.

2014 yılından bu yana Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü'nde ve ana bilim dalı başkanlığını yürütmekte olan yazar 2015 yılında Doçent unvanını almıştır. Yazarın bu kitabı dışında *Ana Dili Öğretiminde Beceri Alanları (İlköğretim İkinci Kademe Türkiye ve İngiltere Örneği)* adında bir kitabı, *Yabancılar Türkiye Öğretimi El ve Küreselleşen Dünya'da Eğitim kitaplarında* bir bölüm yazarlığı bulunmaktadır. Ayrıca yurtdışı ve yurtiçi çeşitli dergilerde makaleleri ve sempozyumlarda bildirimleri yayımlanmıştır. Evli ve bir çocuk annesidir.

Dr. Öğr. Üyesi Mehtap ÖZDEN

Tokat'ta doğan Dr. Mehtap ÖZDEN, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü'nden 2000 yılında mezun olmuştur. Yüksek lisansını 2003'te Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda, doktorluğunu ise Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Türkçe Eğitimi Bölümü'nde 2009 yılında tamamlamıştır.

Mesleğe 2000 yılında İstanbul'da edebiyat öğretmenliği ile başlamıştır. Mehtap ÖZDEN 2000 yılında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü'ne araştırma görevlisi olarak atanmıştır. 2005 yılında doktora eğitimi almak için Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne araştırma görevlisi olarak görevlendirilmiş, Eylül 2009 yılında doktora eğitimini tamamlamış ve 2010 Mart ayında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesindeki görevine geri dönmüştür.

Hâlen Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü'nde Yardımcı Doçent Doktor olarak görevine devam etmektedir. Yazar bölüm başkan yardımcılığı görevi yanı sıra ÇOMÜ Ezine MYO Müdürlüğü görevini de yürütmüştür. Yazarın bu kitabı dışında *Kaynak Türkçe Metinler* adında bir kitabı, çeşitli dergi ve sempozyumlarda yayınlanmış makale ve bildirimleri bulunmaktadır. Evli ve ikiz çocuk annesidir.

ÖN SÖZ

Çalışma konuşma becerisini geliştirmek isteyen herkes ve ayrıca eğitim fakültelerinde okuyan öğretmen adayları için hazırlanmıştır. Çalışmada Türkçeyi kurallarına uygun akıcı ve anlaşılır konuşma becerisi kazanmak için yapılması gerekenler sıralanmıştır. Kişinin kendisini etkili bir şekilde ifade edebilmesi sesbilim açısından bütün seslerin doğru çıkarılmasıyla sesin ve beden dilinin etkili bir şekilde kullanılmasıyla ve en önemlisi de topluluk önünde konuşurken heyecanını kontrol edebilmesiyle mümkündür.

Birinci bölüm “konuşma” adını taşımaktadır. Burada konuşma sanatı (diksiyon) üzerinde durulmuş, güzel konuşmanın önemi vurgulanmış, nitelikli bir konuşmada bulunması gerekenler ayrı başlıklar halinde belirtilmiştir. Daha sonra konuşmanın unsurları üzerinde durulmuştur. Konuşma organları, nefes, diyafram nefesi ve nefes alıştırıcılarıyla devam edilmiştir. Ses ve seslendirme ile ilgili bilgilerden sonra örnek seslendirme çalışmaları verilmiştir. Türkçenin ünlü ünsüz bütün sesleri ve bunların meydana gelişleri, seslendirilmeleri anlatılırken her ses ile ilgili tekerleme çalışmaları oluşturulmuştur. Bölüm Türkçenin yazı dili ile konuşma dili arasındaki farkların tespit edilip kelimelerin doğru seslendirilmesi için yapılan çalışmalar ile tamamlanmıştır.

İkinci bölüm “konuşmacı” adını taşımaktadır. İkinci bölümde nitelikli konuşmacının özellikleri ve beden diliyle ilgili olarak ayrıntılı bilgiler verilmiştir. Daha sonra topluluk karşısında konuşma korkusu ve heyecanı duymanın sebepleri üzerinde durulmuş ve bu duruma çözüm önerileri getirilmiştir. Bu bölümün sonunda konuşma bozuklukları değerlendirilmiş bunların sebepleri ve çözümleri üzerinde tartışılmıştır.

Üçüncü bölüm “konuşma türleri” adını taşımaktadır. Bu bölümde hazırlıklı ve hazırlıksız konuşma türlerinin özellikleri anlatılmaktadır.

Dördüncü bölüm “Türkçe eğitiminde konuşma” adını taşımaktadır. Türkçe eğitiminin ikinci kademesinde konuşma becerisiyle ilgili olarak Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan Türkçe öğretimi programı üzerinde durulmuş ve bu programın konuşma becerisi ile ilgili bölümlerine yer verilmiştir.

Çalışma ortak bir çalışmadır. Yapılan diğer ortak çalışmalardan farklı olarak kurulan her cümle, anlatılan her bilgi, yapılan her alıştırma ve seçilen her metin birlikte hazırlanıp tartışılarak ve ortak paydada buluşularak yazılmıştır. Bu sebeple bölüm yararlılığından söz edilemez.

Kitabın ikinci baskısında kitaptaki bazı örneklerle uygulamalar genişletilmiş ve sehven yapılmış yazım hataları giderilmeye çalışılmıştır.

*Yazarlar
Şubat 2014*

3. BASKI İÇİN ÖN SÖZ

Kitabımızın 3. baskısını yapıyor olmanın sevincini yaşıyoruz. Öncelikle tüm okuyuculara teşekkür ederiz. 2012 yılından bu yana her yıl yeni baskı yapan kitabımızın tercih edilmesi aslında dile verilen önemi göstermektedir.

Konuşma günlük hayatta en fazla ihtiyaç duyulan beceri alanıdır. Konuşmalarımızı düzgün bir diksiyonla yapmak ise günümüzde bir gereklilik halini almıştır. Kitabımızın tercih edilir olması aslında konuşma ve diksiyona verilen önemi yansıtmaktadır.

3. baskı için kitapta herhangi bir ekleme ya da düzenleme yapılmamıştır. Fakat 4. baskı için yürüttüğümüz derslerde karşılaşılan bazı hususlar eklenecek ve okuyucu yorumlarıyla farklı bir düzenlemeye gidilecektir.

İlgi ve destek için tüm okuyuculara teşekkürlerimizi sunarız. Saygılarımızla.

Yazarlar

Eylül 2015

4. BASKI İÇİN ÖN SÖZ

Konuşma fiziksel ve zihinsel unsurların yardımıyla, bir sistem dâhilinde ses ve beden hareketleri ile gerçekleşen ifade biçimidir. Konuşma, dili oluşturan dinleme, konuşma, okuma, yazma becerileri arasında insanların iletişim kurmakta, kendisini ifade etmekte en çok kullandığı beceri alanıdır. Konuşma becerisi ile kurulan bu iletişimin doğru ve etkili olması için hatalardan arındırılmış olması gerekir. Bireyin kendisini ifade etmek için kullandığı becerilerden yazma becerisinde yapılan hataların alıcıya ulaşmadan düzeltilmesi şansı vardır, ancak konuşma becerisi ile kurulan iletişim şeklinde yapılan hatanın düzeltilmesi bu kadar kolay değildir. İletişim sırasında yapılan hatanın düzeltilmesi yoluna gidilse bile alıcı “söz ağızdan bir kere çıkar” diyebilir. Konuşma sırasında yapılan hatalar iletişimin kalitesinin düşmesine, alıcının gönderiyi doğru ve nitelikli bir şekilde alamamasına sebep olur. Konuşma becerisini; konuşma becerisinin temel öğeleri olan sözü, sesi ve sesle birlikte diksiyon ve beden dilini geliştirmek isteyen her birey için faydalı olacağı inancıyla hazırladığımız kitabımız bugün 4. baskıya ulaşmıştır.

Kitabımızın gözden geçirilmiş ve güncellenmiş olan bu baskısında kitap içerisinde tespit edilen yazım noktalama hataları giderilmiştir. Bununla birlikte kitapta yer alan bazı metinler güncellenerek değişikliğe gidilmiştir.

Birinci bölümde Türkçenin yazı dili ile konuşma dili arasındaki farkları veren tablonun altına alıştırma için tabloda yer alan kelimeleri içeren metinler eklenmiştir.

Ayrıca kitapta ikinci bölümde yer alan beden dili ile ilgili görsellerden bazıları güncellenerek değiştirilmiş ve yeni görseller eklenmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığının 2017 yılı itibarıyla Türkçe Öğretim Programı'nda değişikliğe gitmesiyle Türkçenin değişen programı dikate alınarak yeni programla ilgili bilgilere de dördüncü bölümde yer verilmiş ve okuyucu için konuşma becerisiyle ilgili 2005 yılından bu yana programın yapısını anlayabileceği bir bütün sunulmuştur.

4. baskımızın meslektaşlarımıza, öğretmenlere ve öğrencilerimize faydalı olması dileklerimizle.

Yazarlar

Şubat 2018

5. BASKI İÇİN ÖN SÖZ

Öğretmenlik mesleğine sahip olmak amacıyla lisans eğitimi alan öğrenciler başta olmak üzere konuşma becerisini geliştirmek isteyen herkese katkı sağlamak amacıyla hazırlanan kitabımızın 5. baskısını yapmanın mutluluğunu yaşıyoruz. Konuşma becerisinin ayrıntılarını öğrenmek ve öğretmek isteyenler için hazırlanan bu kitapta konuşma becerisi önünde aşılması gereken birçok engele çözüm önerisi de sunulmaktadır.

Kitap; konuşma, konuşmacı, konuşma türleri ve Türkçe eğitiminde konuşma bölümlerinden oluşmaktadır. Birinci bölümde konuşma ile ilgili temel kavramlar ve bilgilerin yanında doğru nefes almanın konuşmadaki etkisinden yola çıkılarak nefes hakkında bilgilere ve nefes alıştırmalarına, Türkçenin sesleri, bu seslerin doğru bir şekilde çıkarılması için yapılması gerekenler ve alıştırmalara yer verilmiştir. İkinci bölüm konuşmacı adını taşımaktadır ve bu bölümde nitelikli bir konuşmacı olunması için yapılması ve yapılmaması gerekenler, beden dili ve konuşmanın sadece ağızdan çıkan sesler olmadığını anlaşılması sağlanmaya çalışılmıştır. Bu bölümde ayrıca konuşmacı ile ilgili olarak konuşma bozuklukları üzerinde de durulmuştur. Konuşma türleri adını taşıyan üçüncü bölümde ise hazırlıklı ve hazırlıksız konuşma üzerinde durulmuştur. Dördüncü bölüm Türkçe eğitiminde konuşmadır ve bu bölümde konuşma becerisiyle ilgili olarak Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan Türkçe öğretimi programının konuşma becerisi ile ilgili bölümleri yer almaktadır.

Kitabın hazırlanma aşamasında Türkçe eğitimine gönül vermiş iki akademisyenin ayrı mekânlarda da olsa ortak eser üretmedeki gayretinin boşa gitmediği yeni basımla siz değerli okurlar tarafından kanıtlanmıştır. Bu vesileyle kitabımızı her geçen gün öğrencilerimizden ve meslektaşlarımızdan aldığımız geri dönüşlerle güncellemekte ve alanda hâsıl olan ihtiyaçları giderme bakımından hazır hale getirmekteyiz.

5. baskımızın meslektaşlarımıza, alanda çalışma yapan araştırmacılara, Türkçe sevdalarına, öğretmenlere ve öğrencilerimize faydalı olması dileklerimizle.

Yazarlar
Şubat 2019

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	v
Giriş.....	xiii

1. BÖLÜM

KONUŞMA

1.1. Konuşma Sanatı (Diksiyon).....	2
1.1.1. Güzel Konuşmanın Önemi.....	3
1.2. Nitelikli Bir Konuşmada Bulunması Gerekenler	5
1.3. Konuşmanın Unsurları.....	13
1.3.1. Konuşma Organları	13
1.3.2. Nefes	14
1.3.2.1. Diyafram nefesi.....	16
1.3.2.2. Diyaframdan nefes alma çalışmaları.....	18
1.3.3. Ses ve Seslendirme	23
1.3.3.1. Sesin şiddeti (strength)	27
1.3.3.2. Sesin yüksekliği (frekans)	27
1.3.3.3. Ses uzunluğu (duration)	30
1.3.3.4. Sesin rengi (tınısı/tembre).....	30
1.3.4. Ton	35
1.3.5. Durak.....	38
1.3.6. Ulama	42
1.3.7. Vurgu.....	42
1.3.8. Seslendirme Alıştırmaları	45
1.3.8.1. Ünlüler	47
1.3.8.2. Ünsüzler ve ünsüzlerin seslendirilmesi	53
1.3.8.3. Türkçenin yazı dili ile konuşma dili arasındaki farkları	78

2. BÖLÜM

KONUŞMACI

2.1. Nitelikli Konuşmacının Özellikleri.....	106
2.2. Beden Dili.....	112
2.2.1. Dış Görünüş	113
2.2.2. Jestler (Davranışlar) ve Mimikler	114
2.2.2.1. Baş.....	116
2.2.2.2. Gözler.....	117
2.2.2.3. Yüz	118
2.2.2.4. Eller ve kollar	119
2.2.2.5. Ayaklar ve bacaklar	124
2.3. Topluluk Karşısında Heyecan ve Korku Duyma.....	125
2.3.1. Topluluk Karşısında Konuşma Heyecanı ve Korkusu Duymanın Sebepleri	126
2.3.2. Topluluk Karşısında Konuşurken Korku ve Heyecanla Başa Çıkma	128
2.4. Konuşma Bozuklukları.....	133
2.4.1. Gevşeklik.....	133
2.4.2. Pelteklik.....	133
2.4.3. Tutukluk.....	133
2.4.4. Atlama	133
2.4.5. Kekemelik	134
2.4.6. Gereksiz ses ve kelime kullanımı	134
2.4.7. Yöresel ağız kullanımı.....	134

3. BÖLÜM

KONUŞMA TÜRLERİ

3.1. Hazırlıksız Konuşmalar	138
3.1.1. Söyleşi - Sohbet	138
3.1.2. Tanıtma - Tanışma- Tanıştırma	138
3.1.3. Soru Sorma ve Cevap Verme.....	139
3.1.4. Özür Dileme - Teşekkür Etme	139
3.1.5. Ziyaretlerdeki Konuşmalar	140
3.1.6. Adres Sorma - Yer Tarif Etme	140
3.1.7. Telefonla Konuşma	141
3.2. Hazırlıklı Konuşmalar	141
3.2.1. Tek Kişinin Yaptığı Hazırlıklı Konuşmalar.....	142
3.2.1.1. Konferans.....	142
3.2.1.2. Nutuk (Söylev).....	142
3.2.1.3. Demeç	143
3.2.2. İki ya da Daha Fazla Kişinin Yaptığı Hazırlıklı Konuşmalar	143
3.2.2.1. Panel	143
3.2.2.2. Bilgi şöleni (Sempozyum)	144
3.2.2.3. Açık oturum	145
3.2.2.4. Münazara	145
3.2.2.5. Forum.....	146

4. BÖLÜM

TÜRKÇE EĞİTİMİNDE KONUŞMA

4.1. Türkçe Öğretimi Programında Konuşma Becerisiyle İlgili Amaç ve Kazanımlar	152
4.2. Türkçe Öğretimi Programına Göre Konuşma Becerisi ile İlgili Etkinlik Örnekleri	154
4.3. Türkçe Öğretimi Programında Konuşma Becerisi ile İlgili Yöntem ve Teknikler	158
4.4. Türkçe Öğretimi Programında Konuşma Becerisini Ölçme ve Değerlendirme	162
KAYNAKÇA	173
DİZİN	177

GİRİŞ

Güzel konuşma (diksiyon) yani eskilerin deyimiyle belâgat bir sanattır. Hiç kimse doğuştan güzel konuşma yeteneğiyle ya da daha doğru bir ifadeyle hatip olarak doğmaz. Zamanla hitabet sanatının incelikleri öğrenilerek konuşma yeteneği geliştirilir. Kişinin iş ve özel hayatındaki başarısı hitabet sanatının inceliklerini bilmesine ve böylece insanları etkilemesine bağlıdır.

Mesleki açıdan öğretmenler, öğretim üyeleri, satış temsilcileri, yöneticiler, iş adamları, bilim adamları, siyasi parti veya dernek mensupları vb. daha birçok meslek grubu güzel konuşmak durumundadır. Sosyal bir varlık olan insan çağdaş ve çevresine duyarlı bir birey olmak için güzel konuşma becerisine sahip olmalıdır. Konuşmacıların topluluk karşısında yaptıkları konuşmalarda dikkat etmesi gerekenler bu çalışmada anlatılmıştır.

“İçile içilmez, geçilse geçilmez, önu engin dibi derin bir deniz. Bir tuzlu su ki içtikçe susatır, susattıkça içirir. Sonunda kişiyi kendisinden geçirir. Bir yüce dağ ki yüksekliği çıkmakla aşılmaz, alanında şaşırarak beleninde kısılmak kaçınılmaz.

Bu denizi geçmeyi becerenler bu dağı aşmayı başaranlar olmuşsa da dağ da deniz de yerinde durmakta, zaman zaman buna tırmanma hevesine kapılanlar bulunmakta. Onun yokuşunda yorulmadıkça onun duldasında solumadıkça bu güzelliği uzaktan seyretmekle, bu güzelliği kulaktan dinlemekle kim doyar ki?” Türkçenin Atatürk tarafından kurulmuş ve korunma altına alınmış kurumu olan Türk Dil Kurumu'nun başkanı kıymetli hocamız Prof. Dr. Mustafa S. KAÇALIN'ın bu düşüncesinden yola çıkıp Türkçe eğitimini bir deniz olarak gördük ve bu derin denize dalma cesaretini gösterdik.

Konuşma eğitimi alanında bugüne kadar pek çok değerli bilim adamının eseri bulunmaktadır. Çalışma Türkçe eğitime katkı sağlamak, Türkçenin doğru kullanılmasına rehberlik etmek ve bunu yapabilmek için hangi bilgilere, hangi becerilere sahip olunması gerekiyorsa onları kazandırmaya yöneliktir.

Konuşma eğitimi ile ilgili bu çalışma hazırlanırken sadece bilgi verilmemeye dikkat edilmiş; seslerin doğru çıkarılması, doğru nefes alınması, konuşma dilinde bulunan genel yanlışların düzeltilmesi üzerinde ayrıntılarıyla durulmuştur. Çünkü konuşma eğitimi sadece konuşmanın ve konuşmacının ne olduğu, konuşmanın türleri ile sınırlandırılacak bir alan değildir. Konuşma türlerini seslendirecek olan konuşmacının doğru sesi çıkarması için doğru nefes alabilmesi gerekir. Çalışma diğer bazı çalışmalardan bu yönüyle ayrılmaktadır.

Türkçe eğitimi alanında çalışanlara, öğrencilere, Türkçeyi doğru, güzel konuşmak ve kendisini doğru ifade etmek isteyen bütün Türkçe sevdalılarına faydalı olması dileğiyle...

Doç. Dr. Fulya TOPÇUOĞLU ÜNAL
Dr. Öğr. Üyesi Mehtap ÖZDEN

1. BÖLÜM

KONUŞMA

Ezop, Sisam Adası'nın Kralı Ladmon'un kölesi olmadan önce, çağın tanınmış bilginlerinden Ksantus'un kölesi imiş. Ksantus, bir gün Ezop'a demiş ki: "Çarşıya git, bu akşamki misafirlerime en iyi, en lezzetli yemekleri yapmak için ne gerekiyorsa satın al." Ezop, Ksantus'un misafirleri şerefine verdiği ziyafette bütün yemekleri "dil"den yapmış. Ksantus, Ezop'u misafirlerinin önünde azarlamış: "Nedir bu rezalet? Ben sana en lezzetli, en nefis yemekleri yap, dedim. Sen hepsini dilden yapmışsın."

Ezop "Evet efendim, en lezzetli yemekleri hep dilden yaptım" demiş. "Çünkü dünyadaki en güzel, en tath şey dildir. İnsanlar dilleriyle anlaşır, dilleriyle dua ederler, diğerlerine karşı sevgilerini dille anlatırlar. Dil olmasaydı, insanların hâli ne olurdu?" Aradan zaman geçmiş; Ksantus, bu defa pek sevmediği kişilere ziyafet vermek istemiş ama bu defa Ezop'tan en kötü yiyecekleri hazırlamasını istemiş. Ezop, bir önceki ziyafet gibi, çorba dâhil bütün yiyecekleri dilden yapmış ve efendisi azarlamadan kulağına fısıldamış. "Dünyadaki en acı, en çirkin, en kötü şey dildir. İnsanları, birbirine düşüren, kavga ettiren, aralarını açan, savaşlar çıkartan dildir. İnsanın başına gelen pek çok felaketin sebebi, dildir."

EZOP

Konuşma ile ilgili bugüne kadar yapılan çalışmalarda ya konuşma eğitimi ya da güzel konuşma (diksiyon) üzerinde durulmuştur ancak güzel konuşmayı konuşma eğitiminden ayırmak mümkün değildir. Güzel konuşma bilgisine ve becerisine sahip olmayan bir kişinin aldığı konuşma eğitiminden tam olarak faydalanması söz konusu olmayacaktır. Güzel konuşan ya da güzel konuşmayı bilen bir kişi;

- Türkçenin bütün seslerini tanımalı ve bunları doğru seslendirmeyi bilmelidir.
- Sahip olduğu ses bilgisini etkili biçimde kullanabilmelidir.
- Türkçenin şekil ve cümle yapısına uygun akıcı ve anlaşılır konuşabilmelidir.
- Jest ve mimiklerle ifade edilen beden dilini etkili bir şekilde kullanabilmelidir.
- Küçük veya büyük kitleler karşısında konuşurken heyecanını denetlemesini bilmelidir.
- Son olarak yukarıda bahsi geçen özellikleri edinerek kişi, kendisini etkili bir şekilde anlatabilmelidir.

1.1. Konuşma Sanatı (Diksiyon)

İnsanın düşünce ve duygularını çevresine aktarmada kullandığı sesli iletişim aracına konuşma denir. Konuşma; 1. Konuşmak işi. 2. Görüşme, danışma, müzakere. 3. Dinleyicilere bilim, sanat edebiyat vb. konularda bilgi vermek için yapılan söyleşi, konferans (TDK, 1212b). Konuşma eğitimi bu üç tanımı içine alan bir eğitimidir. Konuşma eğitimi almış bir kişi kullandığı dille konuşma işini yapabilen, yaşadığı sosyal çevrede insanlarla görüşebilen, müzakere edebilen ve insanlara danışabilen kişidir. Dinleyicilere uzmanı olduğu alanda konuşma işini yapabilen ve bunun sonucunda insanları ikna edebilen kişi ise konuşma eğitimi ve becerisine tam olarak sahip olan kişidir. Yani konuşma, üç aşamalıdır. Birincisi bir bebeğin konuşmayı öğrenmesiyle örneklendirilebilecek olan konuşma; ikincisi kişinin içinde yaşadığı sosyal çevre-

sine (aile, akraba, arkadaş, iş vs) kendisini ifade edebilmek için yaptığı konuşmalar; üçüncüsü ise uzman olduğu alanda dinleyicilere yaptığı konuşmalardır.

Güzel konuşmak ise bir sanattır. Güzel konuşma becerisini edinmiş kişiler, çevrelerindeki insanları kısa sürede etkileme, kendi duygu ve düşüncelerini ifade edebilme ve böylece karşısındaki insanlar tarafından kabul edilme gücüne sahiptirler. Hatta öyle ki bu insanlar dost sohbetlerinin yegâne aranan ismidirler. Girdikleri ortamda onlar konuşurken insanlar etraflarında bulunmak, onları merkeze almak isterler.

Güzel konuşmak hem özel hayatta hem de iş hayatında kendini kabul ettirmenin ve başarının sırrıdır. İş hayatında başarılı olabilmek için kişinin kısa sürede kendisini karşısındakine tanıtmaya, işiyle ilgili bilgisini ve becerisini göstermeye yetkin olması gerekir ki bu da konuşma becerisiyle yakından ilgilidir. Özel hayatta da mutluluğu yakalayabilmenin, aileyle arkadaşlarla iletişim kurabilmenin yolu güzel konuşmaktan geçer.

1.1.1. Güzel Konuşmanın Önemi

Sosyal bir varlık olan insan, küçük veya büyük olsun ama mutlaka bir topluluk karşısında konuşma gereksinimi duyar. Bugün içinde yaşadığımız toplum düzeninde her insana konuşma hakkı verilmektedir. Bu sebeple güzel konuşma çalışmaları toplum içinde yaşayan her birey için faydalıdır. Ayrıca günümüzde artan eğitim olanakları sayesinde insanlar eğitim alma fırsatına daha çok sahip olmakta, bu eğitimler sonucu kazandıkları bilgileri toplumla paylaşma ihtiyacı duymaktadırlar. Bu paylaşım için düzenlenen çalıştay, konferans, bilgi şöleni (sempozyum) gibi bilim faaliyetleri de güzel konuşma becerisini gerektirir.

Topluluk karşısında konuşan bazı insanlar yerel ağız kullanmaya yahut konuşmalarında yabancı kelimelerden arınmaya gayret etmezler. Türkçeyi doğru ve güzel konuşma çabasına girmezler. Güzel konuşmanın önemine dikkat etmezler. Güzel konuşmak için çaba sarfetmedikleri için başarısızlığa uğrarlar ama yine de güzel konuşmanın